

ELKE TREINREIS EEN FEEST

Bij de NS werkte Tjibbe Spoelstra in managementfuncties, bij Le Train Rouge zit hij letterlijk achter de knoppen: hij is er machinist. Of zoals ze dat in Frankrijk zeggen: conducteur. „Als ik op Le Train Rouge stap, begint het feest.”

TEKST EN FOTO'S SYBYLLE KROON

Le Train Rouge is spoorweg-erfgoed: een zestig jaar oude trein, die rijdt tussen Rivesaltes en Axès. Deze spoorlijn is 120 jaar oud en ligt in het oostelijk deel van de Pyreneeën in Frans Catalonië. Vroeger reden daar treinen om mensen en goederen te vervoeren, sinds 2002 zijn het toeristen die op de boemel stappen – harder dan 30 kilometer per uur gaat de rode trein niet.

Doucement door wijngaarden, bossen en antieke tunnels, over viaducten en bruggen en langs bergkloven, kleine bergdorpjes, machtige chateaus en oude stationnetjes. Hoe komt een Nederlander met roots in Friesland op deze 'diesel-loc'? „Per toeval”, vertelt Tjibbe (69) tijdens de treinreis. De Nederlandse Fransman woont sinds 2008, na zijn pensionering bij de NS, samen met zijn vrouw Ingrid in Conilhac de la Montagne, een minidorpje met zestig inwoners tegen de oostelijke Pyreneeën aan.

>>

„Wonen in Frankrijk was altijd al een droom van ons. De ruimte, de leefstijl, het klimaat, de taal, de authenticiteit: we houden ervan. Het is thuiskomen voor ons. Maar we wisten ook dat we een doel, een activiteit moesten hebben. Ik heb tijdens mijn werkend leven vooral met mijn hoofd gewerkt, nu waren mijn handen aan de beurt.”

De eerste tien jaar werkte hij in de wijngaard van de buurman. Gefascineerd door treinen en gezegend met een ‘spoorhart’ – misschien zelfs een beetje erfelijk bepaald: zijn vader is in de trein geboren, toen zijn oma op weg was naar het ziekenhuis om te bevallen – maakte Tjibbe een paar jaar geleden samen met zijn vrouw en vrienden een tripje met Le Train Sensoriel. Dit is de exclusieve variant van Le Train Rouge die slechts twee keer per jaar rijdt – en die trouwens grijs is.

Door gebrek aan machinisten zat de baas van Le Train Rouge zelf ‘op de bok’. „Ik bedacht me geen moment en maakte kennis met Yves, de baas.” *Et voilà*: de basis voor een nieuwe carrière was gelegd: „Ondanks dat ik 23 jaar bij de NS had gewerkt, en wel eens had meegereden ‘op de bok’

van een NS-trein, kon ik niet zomaar als machinist aan de slag. Ik moest drie handboeken in het Frans doorwerken en daarnaast bestond de opleiding uit een praktijkexamen en een medische keuring.”

Het theorie-examen werd gehaald, Tjibbe kwam door de medische keuring, alleen het praktijkexamen nog... dat examen werd afgenomen door Yves. „Hij hamerde er altijd op dat hij geen vertragingen wilde hebben. Die order zat in mijn hoofd toen ik examen moest doen met Yves zwijgend naast me en driehonderd passagiers aan boord.”

Met een grote grijns vertelt Tjibbe verder: „Opeens vroeg hij me om bij de volgende overweg te stoppen. Bleek dat daar twee dozen wijn onder de struiken stonden die hij in een naburige cave gekocht had. Hij had zijn wijn, maar ik had vier minuten vertraging. Gelukkig was ik wel geslaagd voor mijn examen.”

DIE ENORME MACHINE

Tjibbe leerde rijden op een van de oudste nog rijdende Franse diesellocomotieven uit de jaren zestig en is nu een van de tien vrijwillige machinisten op Le Train Rouge. „Het zijn bijna allemaal gepensioneerden, er is er eentje die nog werkt. En weet je wat voor werk hij doet? Hij is machinist!”, lacht Tjibbe. „Vrijwilliger zijn is heerlijk. Ik wil helpen, niet werken. Het werkt ook een stuk ontspannender met vrijwilligers. Geen gezeur, geen onderlinge competitie, de sfeer is prima. Ik vind het fantastisch om

“
Het is oud
spul, maar
het werkt nog
prima, als je
er met liefde
mee omgaat

een steentje te kunnen bijdragen, die enorme machine te laten rijden en mensen een mooie dag te bezorgen. Le Train Rouge is allemachtig prachtig.”

De toeristentrein rijdt van april tot oktober, Tjibbe werkt ongeveer een keer in de week op de trein. In de wintermaanden is het werk van Tjibbe en de andere vrijwilligers nog niet gedaan: „In het winterseizoen ben ik houthakker. We zorgen er met z’n allen voor dat rondom het spoor overhangende takken en scheefgegroeide bomen worden verwijderd. Aan stookhout voor thuis dus geen gebrek.”

Wat vindt zijn vrouw Ingrid er eigenlijk van dat haar man nog steeds door het treinvirus besmet is? „Ze vindt het prachtig en stoer wat ik doe. Maar ze is zelf ook stoer hoor, want ze gaat af en toe mee en verricht hand- en spandiensten. Wissels omleggen, overwegen met de afstandsbediening sluiten, siffleren, het bedienen van de ‘luchthoorn’ die omstanders moet waarschuwen dat er een trein aankomt, bij onbewaakte overwegen, het logboek bijhouden: het hoort er allemaal bij.

OP DE BOK KIJKEN

Bijna alles is nog ouderwets handwerk. De machinisten doen naast het spoor- ook het materieelonderhoud. Passagiers mogen altijd ‘op de bok’ komen kijken, de deur staat open. Het is dan ook superinteressant om te zien hoe dat materieel werkt. Het is oud spul, maar het werkt nog prima, als je er maar wel met liefde mee omgaat.”

Voorlopig is Tjibbe niet van de rode trein weg te slaan: „Nee hoor, dit vind ik veel te leuk. Reizen per trein is ook echt reizen én een mooie combinatie van techniek en logistiek. Zolang het kan blijf ik bij Le Train Rouge, dit is geweldig toch? Mijn oudste collega is 80, dus ik kan nog wel even mee. Bij de NS kan je als machinist doorstromen naar een managementfunctie. Ik heb een omgekeerde carrière”, zegt Tjibbe glimlachend. „Ik was manager en heb het op mijn 69ste geschopt tot machinist-houthakker. Het spoor en treinen blijven me fascineren en zorgen ervoor dat werken bij Le Train Rouge elke keer weer een feest is.”

De Franse vertaling voor machinist is conducteur. Afgeleid van het Franse werkwoord conduire, dat rijden of sturen betekent. Een Franse ‘conducteur’ (dus niet de machinist) is een controleur.

Waarom is de trein rood?

Le Train Rouge is niet de enige oude trein die nog in Frankrijk rijdt. Er zijn zo’n zeventig van dit soort authentieke treinen die toeristen vervoeren. Bij Le Train Rouge gebeurt dat onder meer in omgebouwde goederenwagens, sommige met open dak. Even verderop in het oostelijke deel van de Pyreneeën rijdt Le Train Jaune, de gele trein. Ook die kleur is niet toevallig: rood en geel verwijzen naar de kleuren van de vlag van de streek, Frans Catalonië, die geelrood gestreept is. De oude, open boemeltjes worden gekschend TGV genoemd, Train Grande Ventilation.

- tourisme-pyreneesorientales.com
- letrainrouge.fr